

Umowa na „Wykonanie wymiany pokrycia dachowego budynku Kotłowni Polskiej Akademii Nauk Zakładu Ichtiobiologii i Gospodarki Rybackiej w Gołyszach, Zaborze ul. Kalinowa 2, 43-520 Chybie (działka 382/7)”

**Umowa Nr ZP_ /2025
(dalej: „Umowa”)**

zawarta w dniu października 2025 r. pomiędzy:

Polską Akademią Nauk, Zakładem Ichtiobiologii i Gospodarki Rybackiej w Gołyszach, ul. Kalinowa 2, 43-520 Chybie, posiadającą REGON: 000325713-00110 oraz NIP: 525-15-75-083, reprezentowaną przez

p.o. Dyrektora / Zastępcę Dyrektora ds. Organizacyjnych - zwaną w dalszej części umowy „Zamawiającym”, na podstawie pełnomocnictwa nr z dnia.....

a

firmą:

(jeśli Wykonawcą jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółka akcyjna), spółka pod firmą spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (spółka akcyjna) z siedzibą w (....-.....) przy ul., wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla w Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS, NIP, REGON, kapitał zakładowy w wysokościzł (ewentualne zgody korporacyjne np. na podstawie art. 230 KSH należy okazać przed zawarciem Umowy), zwaną dalej „Wykonawcą”, reprezentowaną przez:

.....

lub

(jeśli Wykonawca jest osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą) zamieszkałym w (....-.....) przy ul., prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą z siedzibą przy ul., posiadający NIP:, REGON, PESEL, wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, zwanym dalej „Wykonawcą”, reprezentowaną przez:

.....

uprawnionym do reprezentacji Wykonawcy na podstawie odpisu z rejestru przedsiębiorców KRS wyciągu z ewidencji działalności gospodarczej Wykonawcy / pełnomocnictwa aktualnego na dzień zawierania Umowy, którego odpis stanowi **Załącznik nr 4 do Umowy**,

zwanymi dalej łącznie „Stronami”,

w wyniku przeprowadzonego przez Zamawiającego postępowania nr ZPub-12/2025 z dnia 06.10.2025 r. w trybie Zaproszenia do składania ofert w celu rozeznania rynku cen z możliwością udzielenia zamówienia, Zamawiający i Wykonawca, , zawierają Umowę o następującej treści:

§ 1. Przedmiot Umowy

1. Przedmiotem Umowy jest „Wykonanie wymiany pokrycia dachowego budynku Kotłowni Polskiej Akademii Nauk Zakładu Ichtiobiologii i Gospodarki Rybackiej w Gołyszu, Zaborze ul. Kalinowa 2, 43-520 Chybie (działka 382/7)”

o powierzchni ok. 200 m² wraz z niezbędnymi pracami towarzyszącymi.

2. Szczegółowy zakres robót obejmuje:

1. Roboty przygotowawcze

- Opracowanie planu organizacji robót,
- Zabezpieczenie terenu budowy,
- Zabezpieczenie budynku przed opadami na czas prowadzenia robót.

2. Demontaż

- Demontaż i utylizacja całego istniejącego pokrycia dachowego z papy,
- Usunięcie warstw zniszczonych,
- Oczyszczenie powierzchni.

3. Przygotowanie podłoża

- Wyrównanie podłoża,
- Gruntowanie masą bitumiczną,
- Naprawa ubytków podkładu.

4. Montaż nowego pokrycia

- Montaż papy termozgrzewalnej modyfikowanej SBS o gr. min. 4,2 mm, odporna na UV, min. 10 lat gwarancji producenta.
- Zgrzewanie papy na zakładach (min. 10 cm),
- Uszczelnienie wszystkich krawędzi, połączeń i styków,
- Wykonanie obróbek blacharskich przy krawędziach dachu i kominach.

5. Obróbki i odwodnienie

- Sprawdzenie i uszczelnienie obróbek krawędziowych (obwód dachu $16+16+12+12 = 56\text{m}$) – blacha powlekana min. 0,55 mm.
- Wykonanie obróbki blacharskiej komina – blacha powlekana min. 0,55 mm.
- Udrożnienie i uszczelnienie wpustów dachowych (4 szt. orientacyjnie)
- Sprawdzenie szczelności systemu odwodnienia.

6. Ściany ogniowe

- Skucie luźnych fragmentów tynku (20 m² orientacyjnie)
- Uzupełnienie ubytków zaprawą naprawczą,
- Malowanie ścian ogniowych farbą elewacyjną odporną na warunki atmosferyczne (orientacyjnie – 2 ściany o wys. 2,5 m i dł. 8m)– farba elewacyjna odporna na UV i warunki atmosferyczne, min. 5 lat trwałości.

7. Roboty porządkowe

- Uprzątnięcie terenu budowy,
- Usunięcie odpadów,
- Oczyszczenie połaci dachowej.

§ 2. Wynagrodzenie

1. Wynagrodzenie za wykonane przedmioty Umowy wynosi netto zł (.....), brutto zł (.....)

2. Wykonawca wystawi faktury VAT na:

Polska Akademia Nauk, Plac Defilad 1, 00-901 Warszawa,
Zakład Ichtiobiologii i Gospodarki Rybackiej w Gołyszach
Zaborze, ul. Kalinowa 2
43-520 Chybie
NIP: 525-15-75-083.

3. Na fakturach Wykonawca umieści symbol i numer niniejszej umowy.
4. Za przedmiot umowy Zamawiający zapłaci przelewem, w terminie do 14 dni od dnia otrzymania prawidłowo wystawionej faktury VAT, na numer konta bankowego widniejący na tzw. białej liście podatników VAT.
5. Za dzień zapłaty uważa się datę obciążenia rachunku bankowego Zamawiającego.
6. Wykonawca nie może żądać od Zamawiającego dodatkowego wynagrodzenia gdy wykonał czynności wykraczające poza zakres niniejszej umowy.
7. Za prace wykonane przez Podwykonawcę płatności realizować będzie Wykonawca, który jest odpowiedzialny za wykonane przez niego czynności.
8. Zamawiający oświadcza, że jest płatnikiem podatku VAT o numerze: 525-15-75-083
9. Wykonawca oświadcza, że jest płatnikiem podatku VAT o numerze:
10. Zamawiający nie wyraża zgody na cesję wierzytelności wynikających z niniejszej umowy.
11. Wykonawca oświadcza i zapewnia, że wykonanie obowiązków wynikających z niniejszej Umowy nie naruszy praw osób trzecich. W razie zgłoszenia przez osoby trzecie roszczeń wobec Zamawiającego, w zakresie objętym ww. oświadczeniem, Wykonawca na swój koszt podejmie wszelkie działania mające na celu zwolnienie Zamawiającego z ww. roszczeń oraz pokryje wszelkie koszty

§ 3. Termin realizacji i odbiór

1. Wykonawca zobowiązany jest zakończyć realizację przedmiotu Umowy w terminie -
2. Dokumentem potwierdzającym zakończenie prac jest protokół odbioru końcowego podpisany przez Wykonawcę i Zamawiającego.
3. Podpisany protokół odbioru będzie stanowił podstawę do wystawienia przez Wykonawcę faktury VAT.
4. Do koordynowania prac, a także podpisania protokołu odbioru końcowego przedmiotu Umowy z ramienia Polskiej Akademii Nauk Zakładu Ichtiobiologii i Gospodarki Rybackiej w Gołyszcu Zamawiający upoważnia
5. Do kierowania i koordynowania prac, a także podpisania protokołu odbioru końcowego Wykonawca upoważnia

§ 4 Zobowiązania Wykonawcy

1. Wykonawca zobowiązuje się terminowo i należyście wykonać usługę, tj. z należytą starannością, wykorzystując w najwyższym stopniu swoją wiedzę, umiejętności, doświadczenie i zdolności tak, aby odpowiadały potrzebom Zamawiającego.
2. Wykonawca oświadcza, że wszystkie prace wykona zgodnie ze sztuką budowlaną, obowiązującymi normami i przepisami, z zachowaniem przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa przeciwpożarowego.
3. Wykonawca oświadcza, że wszystkie użyte materiały będą fabrycznie nowe oraz będą posiadać wymagane certyfikaty / atesty .
4. Wykonawca zapewni właściwą liczbę osób, celem należytego wykonania prac, które będą posiadać uprawnienia niezbędne do wykonania powierzonych im zadań.
5. Wykonawca oświadcza, że wszystkie osoby wyznaczone do realizacji niniejszej umowy posiadają odpowiednie kwalifikacje oraz przeszkolenia i uprawnienia wymagane przepisami prawa (zwłaszcza przepisami BHP), a także że będą one wyposażone w wymagane środki ochrony osobistej oraz sprawne narzędzia.
6. Wykonawca ponosi wyłączną odpowiedzialność za:
 - a) przeszkolenie zatrudnionych przez siebie osób w zakresie przepisów BHP,
 - b) posiadanie przez te osoby aktualnych badań lekarskich,
 - c) przeszkolenie stanowiskowe.
7. Wykonawca ponosi pełną odpowiedzialność za szkody oraz następstwa nieszczęśliwych wypadków pracowników i osób trzecich, powstałe w związku z wykonywaną usługą.
8. Wykonawca jest zobowiązany do utrzymania porządku w trakcie wykonywania usługi, a po ich zakończeniu do usunięcia wszelkich zbędnych przedmiotów, materiałów i odpadów oraz przekazania ich do utylizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami.
9. Wykonawca oświadcza, że posiada aktualną polisę ubezpieczeniową / inny dokument ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej (OC), na kwotę nie mniejszą niż

100.000,00 zł, w zakresie prowadzonej działalności na wszystkie zdarzenia mogące wystąpić podczas wykonywania roboty budowlanej oraz mogących być jej konsekwencją.

§5. Zobowiązania Stron

1. Strony zobowiązują się dołożyć wszelkich starań celem najefektywniejszej realizacji Umowy, w szczególności polegających na niezwłocznym przekazywaniu drugiej Stronie danych i informacji mających znaczenie dla realizacji podjętych Umową zobowiązań.
2. W toku realizacji prac i usług objętych przedmiotem Umowy, Strony zobowiązane są na bieżąco informować się wzajemnie o wszelkich znanych im zagrożeniach, trudnościach czy przeszkodach związanych z wykonywaniem przedmiotu Umowy.
3. Zamawiający udzieli Wykonawcy dostępu do posiadanych informacji i dokumentów w zakresie niezbędnym do realizacji przedmiotu Umowy z zastrzeżeniem, że Wykonawca zachowa je w tajemnicy.

§6. Kary umowne

1. Zamawiający naliczy Wykonawcy karę umowną z tytułu odstąpienia od Umowy z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy w wysokości 20% wynagrodzenia umownego brutto, określonego w § 2 ust. 1 niniejszej Umowy.
2. Zamawiający może obciążyć Wykonawcę karami umownymi w wysokości 0,3 % wynagrodzenia brutto za każdy dzień zwłoki w wykonaniu przedmiotu umowy.
3. Kary umowne nie podlegają sumowaniu.
4. Jeżeli kara umowna nie pokrywa poniesionej szkody, Zamawiający może dochodzić odszkodowania uzupełniającego do wysokości rzeczywiście poniesionej szkody.
5. Łączna maksymalna wysokość kar umownych, których dochodzić może Zamawiający, wynosi 30% wysokości wartości wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 2 ust. 1.
6. Zamawiający jest uprawniony do potrącenia ewentualnych kar umownych z wymagalnej i należnej Wykonawcy kwoty wynagrodzenia określonej w fakturze lub innych ewentualnych wierzytelności Wykonawcy względem Zamawiającego, na co Wykonawca wyraża zgodę.
7. Roszczenie o zapłatę kar umownych staje się wymagalne począwszy od dnia następnego po dniu, w którym miały miejsce okoliczności faktyczne określone w niniejszej Umowie stanowiące podstawę do ich naliczenia. Zapłata kar umownych nie zwalnia Wykonawcy od obowiązku wykonania Umowy.
8. W przypadku odstąpienia Umowy, Strony zachowują prawo egzekucji kar umownych.

§7. Zmiany Umowy

1. Istotne zmiany niniejszej Umowy wymagają formy pisemnej, w postaci aneksu, pod rygorem nieważności.
2. Zamawiający dopuszcza możliwość zmiany postanowień zawartej Umowy w zakresie zmian, których nie można przewidzieć w chwili zawierania Umowy pod warunkiem, że zmiany te będą korzystne dla Zamawiającego.

§ 8. Gwarancja i rękojmia

1. Wykonawca udziela Zamawiającemu gwarancji oraz rękojmi na okres 36 miesięcy na wykonanie przedmiotu Umowy, licząc od następnego dnia od daty podpisania protokołu odbioru końcowego.
2. Gwarancja obejmuje wady materiałowe oraz wady w robociźnie.
3. W okresie gwarancji i rękojmi Wykonawca zobowiązany jest przystąpić do usunięcia ujawnionych wad bezpłatnie w terminie wyznaczonym przez Zamawiającego.
4. Okres gwarancji ulega odpowiednio przedłużeniu o czas trwania napraw gwarancyjnych.

§ 9. Prawa autorskie

1. Jeśli w wyniku realizacji przedmiotu zamówienia powstanie utwór lub utwory w rozumieniu ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych będą miały zastosowanie przepisy niniejszego paragrafu.
2. Wykonawca przenosi na Zamawiającego, w ramach wynagrodzenia ustalonego w §2 ust.1, całość autorskich praw majątkowych oraz własność utworu lub utworów.
3. Przeniesienie na Zamawiającego autorskich praw majątkowych, o których mowa w ust.2, obejmuje następujące pola eksploatacji:
 - a. prawo do wykonania prac budowlanych na podstawie utworów;
 - b. prawo do utrwalenia i zwielokrotnienia utworu lub utworów – wytwarzanie dowolną techniką, w tym drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową,
 - c. wykorzystania przez Zamawiającego opracowania do przygotowania ofert i innych dokumentów w postępowaniach o zamówienia, w tym zamówienia publiczne,
 - d. w zakresie rozpowszechniania utworu lub utworów – wystawianie, wyświetlanie odtworzenie, a także publiczne udostępnianie w takich sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym oraz na wprowadzenie do sieci internetowej,
4. Zamawiający, z chwilą zapłaty całości wynagrodzenia Wykonawcy, o którym mowa w §2 nabywa autorskie prawa majątkowe do wszystkich utworów, które powstaną w ramach realizacji niniejszej umowy oraz własność nośników, na których te utwory się znajdują.
5. Przy publikowaniu utworu lub którejkolwiek jego części w materiałach promocyjnych, informacyjnych, w internetowych portalach społecznościowych, na stronach internetowych, wystawach, publikacjach medialnych niezależnie od formy i platformy przekazu Zamawiający zobowiązuje się do każdorazowego zawarcia w publikacji informacji o jednostce projektowej jako autorze utworu.

§ 10. Poufność

1. Wykonawca jest zobowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział si w związku z wykonaniem Umowy. W tym samym zakresie Wykonawca odpowiada w szczególności za zachowanie poufności przez osoby, przy pomocy których wykonuje Umowę.

2. Zobowiązanie, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy sytuacji, w których obowiązek ujawnienia informacji wynika z powszechnie obowiązujących przepisów, orzeczenia sądów lub decyzji właściwej władzy publicznej.

3. Postanowienia niniejszego paragrafu stosuje się przez czas trwania niniejszej umowy oraz po jej zakończeniu przez czas nieokreślony.

§ 11. Ochrona danych osobowych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Ogólne rozporządzenie o ochronie danych), informuje się, że:

1. Administratorem danych osobowych Wykonawcy jest Polska Akademia Nauk, Pl. Defilad 1, 00-901 Warszawa, a dane kontaktowe to: skrytka pocztowa 24; kancelaria@pan.pl; tel. +48 22 182 61 82. Dane osobowe Wykonawcy zostały przekazane dobrowolnie w celach związanych z zawarciem i wykonaniem Umowy i zostaną udostępnione wyłącznie podmiotom upoważnionym na podstawie przepisów prawa. Wykonawca posiada prawo dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania.

2. Kontakt do Inspektora ochrony danych to adres mailowy: iod@pan.pl.

3. Dane osobowe Wykonawcy będą przetwarzane, gdyż jest to konieczne w celu zawarcia i realizacji Umowy i odbywa się na podstawie tej Umowy (art. 6 ust. 1 lit b) RODO. A jeżeli strona umowy jest reprezentowana przez pełnomocnika, to jego dane osobowe będą przetwarzane na podstawie obowiązku prawnego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 lit. c) ww. rozporządzenia, wynikającego z art.98 Kodeksu cywilnego – w zakresie ważności umów i właściwej reprezentacji stron. Podane tych danych jest warunkiem zawarcia umowy.

4. Dane osobowe Wykonawcy nie będą przekazywane do państwa trzeciego/organizacji międzynarodowej.

5. Dane osobowe Wykonawcy będą przetwarzane i przechowywane do momentu ustania obowiązku prawnego wynikającego z przepisów prawa.

6. Wykonawca ma prawo dostępu do treści swoich danych oraz prawo do ich sprostowania, usunięcia (o ile jest to prawnie dopuszczalne), ograniczenia przetwarzania, prawo do przenoszenia danych, prawo wniesienia sprzeciwu.

7. Dane osobowe, mogą zostać udostępnione podmiotom uprawnionym na podstawie przepisów prawa oraz podmiotom świadczącym obsługę administracyjno-organizacyjną Administratora danych oraz będą przechowywane nie dłużej niż to wynika z przepisów ustawy z dnia 14 lipca 1983r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

8. Wykonawca ma prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, gdy uzna, że przetwarzanie jego danych osobowych narusza przepisy Ogólnego Rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 roku.

9. Dane osobowe Wykonawcy nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany, w tym również w formie profilowania.

10. Każda ze Stron działając jako administrator danych osobowych przetwarza udostępnione jej przez drugą Stronę dane osobowe osób uczestniczących w zawarciu i wykonaniu przedmiotowej Umowy wyłącznie w celu zawarcia i wykonania tej Umowy.

11. W przypadku gdy w trakcie wykonywania Umowy Zamawiający działając w trybie i zgodnie z art. 28 RODO powierzy Wykonawcy do przetwarzania dane osobowe inne niż wskazane w ust. 10, Strony zobowiązują się do zawarcia aneksu do niniejszej Umowy regulującego zasady przetwarzania danych osobowych lub do zawarcia odrębnej umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych związanych z realizacją niniejszej Umowy, w ramach wynagrodzenia przysługującego na podstawie niniejszej Umowy.

§ 12. Postanowienia końcowe

1. Zamawiający może w każdym czasie wypowiedzieć Umowę w trybie natychmiastowych (bez okresu wypowiedzenia), jeżeli pomimo pisemnego wezwania do należytego wykonywania Umowy, w terminie 7 dni od otrzymania wezwania:
 - a) nie podejmie działań zmierzających do usunięcia stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości, albo
 - b) nie przywróci stanu zgodnego z postanowieniami Umowy oraz obowiązującymi przepisami prawa.
2. Rozwiązanie Umowy w trybie wskazanym w ust. 1 nie zwalnia Wykonawcy z odpowiedzialności za szkody wyrządzone Zamawiającemu w związku z nienależytym wykonaniem lub niewykonaniem Umowy.
3. W przypadku rozwiązania Umowy z winy Wykonawcy, Zamawiający ma prawo:
 - a) zlecić dokończenie robót innemu podmiotowi na koszt i ryzyko Wykonawcy,
 - b) dochodzić od Wykonawcy odszkodowania w pełnej wysokości obejmującej zarówno rzeczywiste straty, jak i utracone korzyści.
4. Ewentualne spory, jakie mogą wyniknąć w trakcie realizacji niniejszej umowy, Strony będą starały się rozwiązać polubownie, a w przypadku niedojścia do porozumienia, spór zostanie rozstrzygnięty przez sąd miejscowo właściwy dla Zamawiającego.
5. Wykonawca nie może powierzyć wykonania umowy osobie trzeciej ani przenieść na osobę trzecią swoich wierzytelności wynikających z niniejszej umowy.
6. Wszelkie zmiany i uzupełnienia niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.
7. W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.).
8. Wykonawca zobowiązuje się do niezwłocznego, nie później jednak niż w terminie 7 dni kalendarzowych od zaistnienia zmiany, pisemnego informowania Zamawiającego o wszelkich zmianach dotyczących statusu prawnego swojej firmy, a także o wszczęciu wobec Wykonawcy postępowania upadłościowego, restrukturyzacyjnego, likwidacyjnego lub wydania nakazu zajęcia majątku. Niedochowanie tego obowiązku może stanowić podstawę do rozwiązania Umowy lub dochodzenia roszczeń odszkodowawczych.
9. Wykonawca oświadcza, że na dzień zawarcia niniejszej Umowy [posiada/nie posiada] status [u] dużego przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o

przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1790).

10. Przedstawiciele Stron umowy oświadczają, że od dat umocowania ich do działania w imieniu Stron do chwili podpisania niniejszej Umowy nie nastąpiły żadne zmiany w stanie faktycznym i prawnym, które mogły mieć jakikolwiek wpływ na ważność zaciągniętych przez nich zobowiązań.
11. Strony wskazują adresy wymienione w komparycji niniejszej Umowy jako swoje adresy korespondencyjne i oznajmiają, że oświadczenie o wskazaniu adresu korespondencyjnego pozostanie aktualne i wiążące do czasu powiadomienia drugiej Strony w formie pisemnej pod rygorem nieważności o zmianie adresu do korespondencji. Do czasu powiadomienia korespondencja wysyłana na ostatni wskazany przez Stronę adres korespondencyjny będzie traktowana jako skierowana na właściwy adres Strony ze skutkiem doręczenia.
12. Umowę sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym egzemplarzu dla Zamawiającego i Wykonawcy.
13. Wszystkie przywołane w Umowie załączniki stanowią jej integralną część.
14. Korespondencję związaną z realizacją niniejszej Umowy należy kierować na adres Zamawiającego.

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Formularz ofertowy (oferta)

Załącznik nr 2 - Kosztorys ofertowy

Załącznik nr 3 - Polisa OC wraz z potwierdzeniem opłacenia składki

Załącznik nr 4 - Odpis z właściwego rejestru przedsiębiorców KRS / wyciąg z ewidencji działalności gospodarczej / pełnomocnictwo;

Załącznik nr 5 – Wykaz wykonanych robót budowlanych na potwierdzenie spełnienia warunku udziału w procedurze – określonego w rozdziale 4 ust. 1 Zaprośzenia

Zamawiający

Wykonawca

*Niepotrzebne skreślić